

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Promemorian Ny kärnkraft i Sverige – fler möjliga platser vid kusten (KN2025/01872)

Samlad bedömning

Länsstyrelsen vill bidra till att möjliggöra en fortsatt elektrifiering av samhället för att åstadkomma en effektiv klimatomställning. Ny kärnkraft kan utgöra en del i det framtida energisystemet. Vi vill möta elförsörjningsbehovet och samtidigt säkerställa att en god hushållning med mark- och vattenområden kan uppnås.

Lokalisering av kärntekniska anläggningar är en komplex fråga som är svår att hantera i det enskilda fallet utan stöd i en nationell riktning. Länsstyrelsen föreslår därför att staten pekar ut lämpliga platser för utveckling av kärntekniska anläggningar och tar tydligt ansvar för lokalisering ur ett nationellt perspektiv. Förbudet mot tillståndsprövning för kärntekniska anläggningar inom obruten kust bör hävas först om det är motiverat utifrån en nationell översyn av lämpliga platser.

De kommuner som har uttryckt vilja att utreda möjligheter för kärnkraftsetablering i länet (Uddevalla och Stenungssund) ligger inom området högexploaterad kust.

Länsstyrelsen avstyrker förslag om att häva förbud inom området obruten kust. Förslaget är inte förenligt med lagstiftningens intentioner. Sannolikheten att en etablering av kärntekniska anläggningar skulle kunna ske inom området utan att påtaglig skada på riksintresset uppstår bedöms som begränsad, även om förbud mot tillståndsprövning tas bort. Att häva förbudet kan övervägas om inga andra platser eller möjligheter finns.

Länsstyrelsen anser att lokalisering av kärntekniska anläggningar inom högexploaterad kust i första hand bör tillståndsprövas i anslutning till befintliga kärnkraftsanläggningar eller andra miljöstörande industrier. Förbudet för kärntekniska anläggningar inom områdets opåverkade delar bör hävas först om inga andra lämpliga platser identifieras i området vid en nationell översyn.

Staten bör ta ansvar för lokalisering i ett nationellt perspektiv

Länsstyrelsen föreslår att staten, efter en behovsanalys och inventering, pekar ut lämpliga platser för utveckling av kärntekniska anläggningar och tar tydligt ansvar för lokalisering ur ett nationellt perspektiv. Förbudet mot tillståndsprövning för kärntekniska anläggningar inom obruten kust bör hävas först om det är motiverat utifrån en nationell översyn av lämpliga platser.

Länsstyrelsen vill möta behovet av mer fossilfri elproduktion och samtidigt säkerställa att en god hushållning med mark- och vattenområden kan uppnås. Vi ser i nuläget inte att förslaget att häva förbudet inom området obruten kust bidrar till en sådan utveckling.

Eftersom frågan om lokalisering av kärntekniska anläggningar är komplex och resurskrävande är det fördelaktigt att i stället utgå från ett nationellt planeringsperspektiv. Då kan lokaliseringen ske på de mest lämpliga platserna utifrån ett nationellt och samhällsekonomiskt perspektiv.

Sverige som nation behöver vara en tydlig ”dirigent” och styra utvecklingen till områden med så goda strukturella förutsättningar och så få målkonflikter som möjligt. Vår bedömning är att det är först då som kommande planerings- och tillståndsprocesser kan effektiviseras.

Länsstyrelsen föreslår därför att staten, efter en behovsanalys och inventering, utifrån ett helhetsperspektiv pekar ut lämpliga platser för utveckling av kärntekniska anläggningar och tar tydligt ansvar för lokalisering ur ett nationellt perspektiv.

En behovsanalys bör identifiera var det kan vara lämpligt med kärnkraft i Sverige utifrån elbehov, hur många anläggningar vi behöver etablera och driva för att åstadkomma en effektiv klimatomställning samt vilka regioner de bör styras till. Med anledning av händelser i omvärlden är det särskilt viktigt att övergripande utreda aspekter som beredskap och säkerhet.

En inventering kan därefter ske länsvis för de regioner som identifierats och ta sin utgångspunkt i de möjligheter som lagstiftningen ger idag.

STEG 1: Identifiera möjliga platser inom ramen för nu gällande bestämmelser för högexploaterad kust; platser i anslutning till befintliga anläggningar som omfattas av bestämmelser enligt 17 kap 1 och 4 a §§.

- I Västra Götalands län berörs Stenungssund, Lysekil (Brofjorden) och Göteborg
 - Stenungssunds kommun har visat politiska vilja att utreda möjlighet för kärnkraftsetablering
 - Lysekils kommun har inte tagit ställning politiskt till att utreda möjlighet för kärnkraftsetablering
 - Göteborgs kommun har inte visat politisk vilja att utreda möjligheter för kärnkraftsetablering
 - Uddevalla kommun har visat politisk vilja att utreda möjligheter för kärnkraftsetablering. Det behöver utredas vidare om de omfattas av nuvarande bestämmelser

STEG 2: Utreda andra möjliga platser inom högexploaterad kust om förbud hävs.

- I Västra Götalands län berörs området från Göteborgs kommun till Lysekils kommun

STEG 3: Utreda möjliga platser inom obruten kust om förbud hävs.

- I Västra Götalands län berörs området från Lysekils kommun till Strömstads kommun

Förslag om att häva förbud inom obruten kust bör först vara aktuellt om brist på möjliga platser identifierats inom ramen för nuvarande bestämmelser.

En nationell sammanvägd bedömning bör ske utifrån de länsvisa inventeringarna. Eventuellt behov av att häva förbudet till delar eller i sin helhet kan då aktualiseras.

Risk för påtaglig skada inom obruten kust

Länsstyrelsen avstyrker förslag om att häva förbud inom området obruten kust. Förbudet bör hävas först om inga andra lämpliga platser identifieras i en nationell översyn.

Kuststräckan i Bohuslän hyser omistliga natur- och kulturvärden, på land och i havet. De norra delarna inom obruten kust är mer opåverkade och har generellt högre värden för friluftsliv och turism. Inom den obrutna kusten har en bebyggelseutveckling skett, men frånvaron av storskaliga verksamheter och infrastruktur är idag ett värde i sig i en i övrigt relativt exploaterad kuststräcka längs västkusten. Området har en hög attraktionskraft som ett av Sveriges och Europas mest eftertraktade områden för friluftsliv, turism och fritidsboende, både på land och från havet. I takt med att urbaniseringen och exploateringen ökar får möjligheten att uppleva en småskalighet och en relativ orördhet ett allt större värde.

Bestämmelserna för obruten kust syftar till att bevara områdets ursprunglighet och orördhet. Lagstiftningens intention är att skydda området i sin helhet mot storskaliga anläggningar. Inom samma område finns också bestämmelser enligt miljöbalkens 4 kap 2 § MB där turismen och det rörliga friluftslivet särskilt ska beaktas vid exploatering eller andra ingrepp i miljön. För bevarande av de värden riksintresset utgör bedöms det därför som avgörande att fortsatt skydd mot stora exploateringar inom området upprätthålls.

En etablering av en kärnteknisk anläggning, även en SMR som är mindre än ett konventionellt kärnkraftverk, innebär ett arealmässigt stort ingrepp. Därtill krävs omfattande utbyggnad av infrastruktur i form av ledningsdragningar, hamnar och vägar som kan medföra en negativ påverkan på landskapet och naturmiljön. Behov av säkerhetszoner kan medföra en påverkan på tillgänglighet och möjligheter till rekreation och turism. Stora delar av området utgörs av naturreservat och/eller Natura 2000 områden. Därmed finns inget område där kärntekniska anläggningar, med den kunskap och teknik som finns idag, kan tillkomma utan att det innebär påtaglig skada på riksintresset.

Länsstyrelsen delar inte bedömningen att konsekvenserna för riksintresset blir begränsade om förbudet mot kärntekniska anläggningar hävs. Det gäller i synnerhet inom obruten kust där avsikten med bestämmelserna är att hålla området fritt från

storskaliga anläggningar. Tolkningen av lagstiftningen riskerar att bli otydlig och motsägelsefull om förbudet hävs. Det kan också medföra att bestämmelserna i andra delar av lagstiftningen urholkas.

Kärntekniska anläggningar inom högexploaterad kust

Länsstyrelsens anser att lokalisering av kärntekniska anläggningar inom högexploaterad kust i första hand bör tillståndsprövas i anslutning till befintliga kärnkraftsanläggningar eller andra miljöstörande industrier. Det kan tolkas som möjligt redan idag, inom ramen för nuvarande bestämmelser. Länsstyrelsen föreslår att lagstiftningen vid behov förtydligas för att stödja en sådan tillämpning. Lokalisering av kärntekniska anläggningar inom områdets opåverkade delar bör övervägas först om inga andra lämpliga platser identifieras i området vid en nationell översyn.

Högexploaterad kust, som i Västra Götalands län berör kustremsan från Göteborg kommun till Lysekils kommun, är förhållandevis starkt påverkade av tätorter, industrier och fritidsbebyggelse. Här är områdena med hög grad av ursprunglighet och värden för naturvärden, kulturmiljövärden, friluftslivet och turismen färre och mer begränsade. Därför är dessa särskilt viktiga att bevara för att kunna utnyttjas för friluftsliv och rekreation på ett allsidigt sätt. Inom högexploaterad kust är det främsta värdet närhet och tillgång för flertalet människor att nyttja befintliga natur- och kulturmiljövärden.

Bestämmelserna i miljöbalkens fjärde kapitel möjliggör eventuellt redan idag utveckling av kärntekniska anläggningar inom högexploaterad kust, på platser där det finns anläggningar som omfattas av bestämmelser enligt 17 kap 1 och 4 a §§. Sådana anläggningar finns exempelvis i Stenungsund och Lysekils kommuner. Länsstyrelsen menar att förarbeten på området inte ger helt tydliga svar och praxis saknas. Det kan därför finnas behov av förtydligande i lagstiftningen (4 kap 4 §² MB) för att stödja tillämpningen, alternativt att förbudet mot prövning av lokalisering av kärnkraft inom högexploaterad kust hävs.

Länsstyrelsens bedömning är att lokalisering av kärntekniska anläggningar inom högexploaterad kust i första hand bör ske i anslutning till befintliga kärnkraftsanläggningar eller i anslutning till andra miljöstörande industrier. Det kan motiveras då påverkan på

kust och landskap redan skett inom dessa områden och att det finns säkerhetszoner och restriktivitet samt utbyggd infrastruktur. En etablering inom opåverkade områden bör vara aktuellt först om andra alternativ inte är genomförbara.

Övriga synpunkter

Promemorian utvecklar inte resonemanget i tillräcklig omfattning vad gäller konsekvenser för totalförsvaret. Det är viktigt att en bedömning görs över vad nya placeringar av kärnkraftverk skulle innebära ur ett helhetsperspektiv där också säkerhetsaspekter, behov av skyddsåtgärder och vem som ansvarar för dessa tas med. Fler anläggningar kommer innebära konsekvenser för befintliga utrymnings- och inkvarteringsplaner både vad gäller en situation under höjd beredskap och vid kärnteknisk olycka i fred. Samtidigt kan el från kärnkraft utgöra en viktig resurs för totalförsvaret, om legala hinder för drift av kärnkraft under höjd beredskap undanröjs.

Det bör särskilt uppmärksammas att kommuner inom planeringszon och beredskapszon idag inte får något statligt ekonomiskt stöd för de tillkommande uppgifter som kommer med att vara i någon av beredskapszonerna. De förväntas ändå stå för kostnader och resurser för planeringen. Förslaget kan därmed medföra negativa ekonomiska konsekvenser för kommunerna.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsöverdirektören Jörgen Peters med handläggaren Moa Nord som föredragande. I den slutliga handläggningen medverkade funktionschefen och länsarkitekten Andreas Lidholm.

Övriga deltagande har varit regionplanehandläggaren Lena Andersson, planhandläggaren Torun Signer, energi- och klimatstrategen Markus Klingberg, utvecklingsstrategen Mikael Cullberg, naturvårdshandläggaren Malin Christiansson, antikvarien Thomas Bergstrand, handläggaren för civilt försvar Eva Stark, riskhanteringsingenjören Rebecka Thorwaldsdotter och rättschefen Claire Melin.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.